

TA`LIMDA MOBIL ILOVALARDAN FOYDALANISH

*TMTI "Avtomatlashtirish va boshqarish"
kafedrası o`qituvchisi*

Mengatova Xurshida Toshmuxamatovna

*"Qurilish materiallari buyumlari va konstruksiyalari ishlab chiqarish"
yo`nalishi 1- kurs talabasi: Toshmurodova Xadichabonu Shermurot qizi*

Tayanch so'zlar: *IOS; Android; Windows Phine; smartfon; planshet; App store; Google play; Mobil saytlar; Veb-ilovalar; Gibrid dasturlar; Mahalliy dasturlar; Oftalmoskop; Tendentsiya; Smartfon; platforma; onlayn; GPS o'yinlar; Mikrofluidli dasturlar;*

Annstatsya: *Ta`lim sohasida Mobil texnologiyalardan foydalanib Axborot texnologiyalariga doir interaktiv multimedia vositalari, intellektual bilimlar xaritasi, test topshiriqlari hamda didaktik materiallar yaratish va ulardan ta`lim jarayonida foydalanish ko`nikma va malakalarini shakllantirish ta`lim sifatini oshishi, talabaning barcha fanlardan bilim ko`nikmalarining oshishiga va mustaqil tafakkur qilish ko`nikmasini oshirishga xizmat qiladi.*

Bugungi kunda yurtimizda ham mobil sanoat jadallik bilan rivojlanmoqda. Internetdan foydalanuvchilar soni 12 milliondan oshdi, mobil qurilmalar, ayniqsa smartfon va planshetlar keng ommalashmoqda. Tabiiyki, O'zbekistonda ishlab chiqilgan, o'zbek tilidagi foydali, qiziqarli mobil ilovalarga bo'lgan talab ham ortmoqda. Quyida Terabayt.uz sayti smartfon va planshet foydalanuvchilariga yanada qulaylik yaratish maqsadida o'zbekistonliklar uchun ishlab chiqilgan eng foydali o'nta mobil ilova bo'yicha o'z ro'yxatini taqdim etadi. Mazkur ro'yxatni tuzishda mobil ilovalarining foydalilik darajasi, ommaviyligi hamda o'zbek tilida faoliyat ko'rsatuvchi blogerlarning fikr va takliflari inobatga olindi. Mobil ilova (inglizcha: Mobile app) — ma'lum bir platforma (iOS, Android, Windows Phone va boshqalar) uchun ishlab chiqilgan smartfonlar, planshetlar va boshqa mobil qurilmalarda ishlashga mo'ljallangan dastur. Ko'pgina mobil ilovalar qurilmaning o'zida oldindan o'rnatiladi yoki ularni App Store, Google Play va boshqalar kabi onlayn dastur do'konlaridan bepul yoki pullik yuklab olish mumkin. Dastlab, mobil ilovalar elektron pochtoni tezda tekshirish uchun ishlatilgan, ammo ularning yuqori talablari boshqa sohalarda ham kengayishiga olib keldi. Masalan, mobil telefon va GPS o'yinlari, suhbatlashish, video tomosha qilish va Internetdan foydalanish. Ushbu atama 2007-yildan beri juda mashhur bo'lib, 2010-yilda Amerika Dialektik Jamiyati tomonidan „Yil so'zlari“ ro'yxatiga kiritilgan. Mobil ilovalar bozori bugungi kunda juda rivojlangan va barqaror o'sib bormoqda. Statiska prognozlariga ko'ra, 2020-yilda mobil ilovalar sanoatining yillik yalpi daromadi \$189 milliarddan oshadi. Mobil ilovalar yaratish uchun axborot texnologiyalaridan foydalanish mumkin.

ILOVA TURLAR

1. Mobil saytlar
  2. Veb-illovalar
  3. Gibrid dasturlar
  4. Mahalliy dasturlar
- Mobil dastur yaratish

Mobil dasturlar turli xil dasturlash tillarida (Java; PHP/JavaScript; ActionScript; Swift va Objective-C) yoziladi. Ilova yaratish jarayonida bir necha bosqichlardan o'tadi.

- Birinchi bosqich - Ilova nima uchun mo'ljallanganligini va qanday vazifalarni bajarishini aniqlang.

- Ikkinchi bosqich- Muhandislik va dizayn.
- Uchinchi bosqich - Ishlab chiqish jarayoni.
- To'rtinchi bosqich - Sinov.
- Beshinchi bosqich - Monitoring.

Tibbiy maqsadlarda foydalanish

2016-yilga kelib dunyoda 260 ming tibbiy mobil ilova mavjud edi. Smartfon dasturlari yordamida siz o'pka funktsiyasining asosiy parametrlarini o'lchashingiz mumkin (dastlabki ma'lumotlarni olish uchun siz mikrofoniga nafas chiqarishingiz kerak), yurak urishini o'lchashingiz va mikrofluidli dasturlar yordamida qon yoki tana suyuqligini tahlil qilishingiz mumkin. U oftalmoskop sifatida ishlatilishi mumkin va nozul yordamida uni otoskopga aylantirish mumkin. Deyarli o'n yil oldin mobil ilovalar bizning hayotimizdagi buzilishlarni keltirib chiqarganligi sababli, ular soni, xilma-xilligi va sifati jihatidan tobora ko'payib bormoqda, shuningdek, biznikiga qaraganda ko'proq mobil qurilmalar mavjud. Mantiqiy natija – mobil ilovalardan foydalanishning ko'payishi. Darhaqiqat, so'nggi yillarda o'sish tendentsiyasi takrorlanmoqda: har yili foydalanuvchilar mobil ilovalar yordamida ko'proq vaqt sarflaydilar. Shunday qilib, App Annie-ning so'nggi hisobotiga ko'ra, 2016 yilning o'tgan yili biz mobil ilovalar yordamida deyarli trillion soat sarfladik. Va bu tendentsiya nimadan dalolat berayotganiga qaraganda, 2017 yil unchalik farq qilmaydi va raqamlar o'sishda davom etadi.

Mobil ilovalar (mobil ilovalar sifatida ham tanilgan) – smartfon va planshetlar kabi mobil qurilmalar uchun ishlab chiqilgan dasturiy ta'minot. Ular mobil qurilmalarni funktsiyali va qiziqarli miniatyura kuchlariga aylantiradi. Ba'zi qurilmalar ishlab chiqaruvchilarining ayrim uyali ilovalari yoki ular bilan bog'langan uyali aloqa provayderlari (masalan, Verizon, AT & T, T-Mobile va boshqalar) bilan oldindan o'rnatilgan bo'ladi, lekin ko'plab ilovalar qurilmaga xos ilova orqali mavjud do'konlar.

MOBIL ILOVALAR VAZIFALARI

Ushbu ilovalarning maqsadlari o'yin-kulgidan, mahsuldorlikdan va o'yin-kulgidan o'yin-kulgi, sport, fitnes va boshqa har qanday odamni tasavvur qilish uchun gamutni boshqaradi. Ijtimoiy media – mobil ilovalarni ishlab chiqish va qabul qilishning eng mashhur

yo'nalishlaridan biri. Aslida, Facebook barcha platformalarda 2017-yilda eng keng tarqalgan dastur hisoblanadi.

Ko'pgina onlayn ob'ektlar mobil veb-saytlar va mobil ilovalarga ega. Umuman olganda, farq bir maqsadga qaratilgan: App odatda mobil veb-saytga qaraganda kichikroq bo'ladi, ko'proq interaktivlik taklif qiladi va mobil qurilmada ishlatish oson va intuitiv ravishda yanada aniqroq ma'lumotlarni taqdim etadi.

OPERATSION TIZIM MOSLIGI

Mobil ilovalarni ishlab chiquvchi ishlaydigan operatsion tizim uchun maxsus dastur yaratadi. Masalan, iPad uchun mobil ilovalar Apple iOS-da ishlaydi, ammo Google Android emas. Apple ilovasi Android telefonida ishlamaydi va aksincha. Ko'pincha, ishlab chiquvchilar har birining versiyasini yaratadilar; Masalan, Apple do'konidagi mobil ilova Google Play-ning hamkasbiga ega bo'lishi mumkin.

Mobil ilovalar "Android" dan qanday farq qiladi? "# 34; Muntazam & # 34; Ilovalar Ko'pgina mobil ilovalar ish stoli kompyuterlarda ishlashga mo'ljallangan tegishli dasturlarga ega. Mobil ilovalar har qanday cheklovlar bilan ishlashga moslashgan bo'lsa-da, ularning ish stollari uchun mosligi bor. Mobil qurilmalarda ekranning kattaligi, xotira hajmi, protsessor imkoniyatlari, grafik interfeyslar, tugmalar va sensorli funksiyalar mavjud va ishlab chiquvchilar ularni barchasini joylashtirishlari kerak.

Masalan, mobil ilovalar foydalanuvchilari (veb-saytga tashrif buyuruvchilar kabi) matnni, tasvirlarni yoki interaktiv aloqa nuqtalarini ko'rish uchun yon tomonga o'tishni xohlamaydi va ular kichik matnni o'qishga qarshi kurashishni xohlamaydilar. Mobil ilovalarni ishlab chiquvchilar uchun qo'shimcha e'tibor mobil qurilmalar uchun umumiy bo'lgan sensorli interfeysdir.

& # 34; MOBIL BIRINCHI & # 34; RIVOJLANISH

Mobil qurilmalar keng tarqalgan holda qabul qilinishidan avval dasturiy ta'minot birinchi navbatda ish stoli va noutbuklarda ishlash uchun ishlab chiqilgan, mobil versiyadan so'ng keladi. Planshet va smartfonlardan foydalanish endilikda dastur sotish tendensiyalarida aks ettirilgan stol kompyuterlari va noutbuklarning ishi oshib bormoqda. Aslida, 2017-yilda 197 milliardlik ilovani yuklab olish rejalashtirilgan. Natijada, ko'plab ishlab chiquvchilar veb-dizaynda shu kabi tendentsiyani aks ettiruvchi "mobil-birinchi" yondashuvga aylandilar. Ushbu ilovalar uchun ularning mobil versiyalari standart sozlamalar bo'lib, stol versiyalari ularning katta ekranlari va kengroq xususiyatlari uchun moslashtiriladi.

MOBIL ILOVALARNI TOPISH VA O'RNATISH

2017-yilga kelib, mobil ilovalar sohasidagi uchta asosiy o'yinchilar: Google Play: Android qurilmalari uchun: Apple App Store: iPad va iPhone uchun: Amazon AppStore: Amazon yong'inga qarshi qurilmalar uchun:

Ko'plab veb-saytlar shuningdek, tegishli ilovalarni taklif qiladi va yuklab olish havolalarini taqdim etadi.

O'rnatish tez va oson: faqat kerakli do'konga o'ting, kerakli ilovani toping va yuklab oling. Yuklash tugallangandan so'ng, qurilmangiz uni avtomatik ravishda o'rnatadi. Bu maqolamni yozishimdan maqsad mobil ilovalardan qanaqa qilib foydalanishni o'rganishim mumkin. Maqolani asosiy maqsadi va vazifasi ham shundan iborat.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. "App" voted 2010 word of the year by the American Dialect Society (UPDATED) American Dialect Society"; „Topic: Mobile app usage“; Terabayt.uz.

2. Тошмухаматовна, Менгатова Х. и Бозоров А. Хайтмуротович. «Исследование методов алгоритма поиска». Журнал NX , том. 6, нет. 06, 2020, стр. 688-693.

3. Тошмуксаматовна, Менгатова Х., Сайманов С.С. Оглы. «Алгоритмы индексации исследований». Международный журнал инноваций в инженерных исследованиях и технологиях , вып. 7, нет. 11, 2020, стр. 30-34.